

non rogabant. Quis enim potens et tumi-
dus et superbus in terra: qui dedignetur humili-
ter rogare deum: De impijs loquor: non de ce-
dris libani quos plantavit dominus. Impius quilibet:
et infelix anima rogare deum nescit: et vult
se rogari ab hominibus. Ad hoc est: opus est:
ut tangat illum deus et fumiget. Quia ceperit
fumigare: dabit deo precem: tamquam sacrificium
cordis: fumigat ad deum: deinde tunc pe-
ctus incipit et flere: quia et fumus excutit la-
chrymas. Qui tangit motes et fumigabit.

Cantabo domino in vita mea. Quid
est cantabit: Lotum quicquid cantabit. Late-
mus domino in vita nostra. Vita nostra modo spes
est: vita nostra postea eternitas erit. Vita
vite mortal spes est vite immortal. Canta-
bo domino in vita mea. Psallam deo meo
quod diu sum. Quia in illo sine fine sum. Quod
diu sum: psallam deo meo: Ne forte cum ce-
perimus psallere deo: in illa civitate pu-
temus nos aliquid aliud acturos. Tota vi-
ta nostra erit psallere deo. Si veniet in fasti-
dium quod laudamus: potest venire in fastidium
et nostra laudatio. Si spiritus a nobis amat ille
spiritus laudat. Psallam deo meo quod diu sum.

Suavis sit ei disputatio mea:
ego autem iocundabor in domino. Suavis
sit ei disputatio mea. Que est disputatio ho-
minis ad deum: nisi confessio peccatorum: Con-
fiteri domino quod es: et disputasti cum illo. Dis-
puta cum illo: fac bona opera et disputa. Lava
mini: mundi estote: Esaias dicit: auferite
nequitas ab animis vestris: a conspectu oculo-
rum vestrorum: cessate a nequitibus vestris: disci-
te bene facere: iudicate pupillo et iustifica-
te viduam: et venite disputemus: dicit dominus.
Quid est disputare cum deo: Te illi indica-
scienti: ut indicet se tibi nescienti. Suavis
sit ei disputatio mea. Ecce hoc est domino suave:
disputatio tua: sacrificium humilitatis tue:
contribulatio cordis tui: holocaustum vite
tue: hoc est suave domino. Tibi autem quod est suave:
Ego autem iocundabor in domino. Ipsa est mutua
disputatio quam dixi. Indica te ei scienti: et
indicat se tibi nescienti. Suavis est ei con-
fessio tua: suavis est tibi gratia ipsius. Dixit se
tibi. Quia se tibi dixit: Per verbum. Quod ver-
bum: Christum. Et tibi dixit se: et se dixit: quia
misit Christus seipsum dixit. Ita plane audia-
mus ipsum verbum. Qui me videt: videt et pa-
trem. Ego autem iocundabor in domino. **Be-**
ficiat peccatores a terra. Scire vide-
tur o sancta anima que hic cantat et gemit. Utinam
cum ipsa anima sit anima nostra: utinam copulet ei

et societ et coniungat ei: videbit etiam mise-
ricordiam seueritatis. Quis enim capit hoc: nisi
qui impletus fuerit caritate: Beneficiat pecca-
tores a terra. Contremisce: quia maledictus. Et
quos maledicit: Sanctus sine dubio exaudi-
tur. Sed dictum est sanctis: benedicite: et nolite
maledicere. Quid est quod dicit: Benefici-
ant peccatores a terra: Plane deficiat: au-
ferat spiritus eorum et deficiant: ut emittat spiritum
suum: et recreent. Beneficiant peccatores a terra.
Et iniqui ita ut non sint. Quid non
sint: nisi iniqui: Ergo iustificentur ut non sint
iniqui. Vidit hoc et impletus est gaudium: et
reuocat verbum primum psalmi. **Benedic**
anima mea domino. Benedicat anima nostra
dominum fratres: quia donare dignatus est et faculta-
tem et sermonem nobis: et vobis intentionem
et studium. Unusquisque ut potest recordetur quod
audiuit colloquutionem inuicem ructate: sagi-
nam vestram ruminare: quod accepistis non eat
in viscera obliuionis vestre. **Thesauri**
de siderabilis requiescat in ore vestro. Magna
labore quesita et inuenta sunt: magno labo-
re nunciata et disputata sunt. Sed labor non
fructuosus vobis: et benedicat anima nostra domino.

Alia lra
toomio

Explicit Tractatus de ps. CIII.

Incipi: Tractatus de ps. CIII.

Psalmus iste centesimus quartus: primus
est in eis quibus prenotata alia. Cuius ver-
bi vel potius duorum verborum interpreta-
tio est: laudate deum. Et ideo inde cepit.

Expositio psalmi.

Confitemini domino: et inuoca-
te nomen eius. In laude enim
intelligenda est ista confessio: sicut
est: Confiteor tibi pater domine celi et terre. Pre-
missa enim laude: inuocatio sequi solet: ubi
desideria peccatorum alligant: Quia et ipsa oratio
dominica habet in capite breuissimam laudem
quod est: Pater noster qui es in celis: Tunc que petun-
tur deinceps consequuntur. Unde et alibi in
psalmo dicitur: Confitebimur tibi deus: con-
fitebimur et inuocabimus nomen tuum. Quod
alibi est planius: Laudas inuocabo dominum:
et ab inimicis meis saluus ero. Ita et hoc Con-
fitemini inquit domino: et inuocate nomen eius.
Quod tale est: ac si diceret: Laudate dominum: et
inuocate nomen eius. Exaudit quippe inuoca-
tem: quem laudantem videt: laudantem autem
videt: quem probat amantem. Et in quo vo-
luit dominus boni sui amorem circa se ostendi
maxime: nisi in eo quod illi ait: Pasce oves
meas. Quia et hic sequitur. **Annunciate in-**
ter gentes opera eius. Vel potius: ut de

CIII
non rogabant. Quis enim potens et tumi-
dus et superbus in terra: qui dedignetur humili-
ter rogare deum: De impijs loquor: non de ce-
dris libani quos plantavit dominus. Impius quilibet:
et infelix anima rogare deum nescit: et vult
se rogari ab hominibus. Ad hoc est: opus est:
ut tangat illum deus et fumiget. Quia ceperit
fumigare: dabit deo precem: tamquam sacrificium
cordis: fumigat ad deum: deinde tunc pe-
ctus incipit et flere: quia et fumus excutit la-
chrymas. Qui tangit motes et fumigabit.
Cantabo domino in vita mea. Quid
est cantabit: Lotum quicquid cantabit. Late-
mus domino in vita nostra. Vita nostra modo spes
est: vita nostra postea eternitas erit. Vita
vite mortal spes est vite immortal. Canta-
bo domino in vita mea. Psallam deo meo
quod diu sum. Quia in illo sine fine sum. Quod
diu sum: psallam deo meo: Ne forte cum ce-
perimus psallere deo: in illa civitate pu-
temus nos aliquid aliud acturos. Tota vi-
ta nostra erit psallere deo. Si veniet in fasti-
dium quod laudamus: potest venire in fastidium
et nostra laudatio. Si spiritus a nobis amat ille
spiritus laudat. Psallam deo meo quod diu sum.
Suavis sit ei disputatio mea: ego autem iocundabor
in domino. Suavis sit ei disputatio mea. Que est
disputatio hominis ad deum: nisi confessio pecca-
torum: Confiteri domino quod es: et disputasti cum
illo. Disputa cum illo: fac bona opera et disputa.
Lava mini: mundi estote: Esaias dicit: auferite
nequitas ab animis vestris: a conspectu oculo-
rum vestrorum: cessate a nequitibus vestris: disci-
te bene facere: iudicate pupillo et iustifica-
te viduam: et venite disputemus: dicit dominus.
Quid est disputare cum deo: Te illi indica-
scienti: ut indicet se tibi nescienti. Suavis sit ei
disputatio mea. Ecce hoc est domino suave: disputa-
tio tua: sacrificium humilitatis tue: contribulatio
cordis tui: holocaustum vite tue: hoc est suave
domino. Tibi autem quod est suave: Ego autem
iocundabor in domino. Ipsa est mutua disputatio
quam dixi. Indica te ei scienti: et indicat se tibi
nescienti. Suavis est ei confessio tua: suavis est
tibi gratia ipsius. Dixit se tibi. Quia se tibi dixit:
Per verbum. Quod verbum: Christum. Et tibi dixit
se: et se dixit: quia misit Christus seipsum dixit.
Ita plane audiamus ipsum verbum. Qui me videt:
videt et patrem. Ego autem iocundabor in domino.
Beneficiat peccatores a terra. Scire videtur o sancta
anima que hic cantat et gemit. Utinam cum ipsa
anima sit anima nostra: utinam copulet ei et societ
et coniungat ei: videbit etiam misericordiam
seueritatis. Quis enim capit hoc: nisi qui impletus
fuerit caritate: Beneficiat peccatores a terra. Con-
tremisce: quia maledictus. Et quos maledicit: Sanctus
sine dubio exauditur. Sed dictum est sanctis: benedi-
cite: et nolite maledicere. Quid est quod dicit: Bene-
ficiant peccatores a terra: Plane deficiat: auferat
spiritus eorum et deficiant: ut emittat spiritum
suum: et recreent. Beneficiant peccatores a terra.
Et iniqui ita ut non sint. Quid non sint: nisi iniqui:
Ergo iustificentur ut non sint iniqui. Vidit hoc et
impletus est gaudium: et reuocat verbum primum
psalmi. Benedicat anima mea dominum. Benedicat
anima nostra dominum fratres: quia donare dignatus
est et facultatem et sermonem nobis: et vobis inten-
tionem et studium. Unusquisque ut potest recordetur
quod audiuit colloquutionem inuicem ructate: sagi-
nam vestram ruminare: quod accepistis non eat in
viscera obliuionis vestre. Thesauri de siderabilis
requiescat in ore vestro. Magna labore quesita et
inuenta sunt: magno labore nunciata et disputata
sunt. Sed labor non fructuosus vobis: et benedicat
anima nostra dominum. **Explicit Tractatus de ps. CIII.**
Incipi: Tractatus de ps. CIII. Psalmus iste cen-
tesimus quartus: primus est in eis quibus prenota-
ta alia. Cuius verbi vel potius duorum verborum
interpretatio est: laudate deum. Et ideo inde cepit.
Expositio psalmi. Confitemini domino: et inuoca-
te nomen eius. In laude enim intelligenda est ista
confessio: sicut est: Confiteor tibi pater domine celi
et terre. Premissa enim laude: inuocatio sequi solet:
ubi desideria peccatorum alligant: Quia et ipsa oratio
dominica habet in capite breuissimam laudem quod
est: Pater noster qui es in celis: Tunc que petuntur
deinceps consequuntur. Unde et alibi in psalmo
dicitur: Confitebimur tibi deus: confitebimur et inuoca-
bimus nomen tuum. Quod alibi est planius: Laudas
inuocabo dominum: et ab inimicis meis saluus ero.
Ita et hoc Confitemini inquit domino: et inuocate
nomen eius. Quod tale est: ac si diceret: Laudate
dominum: et inuocate nomen eius. Exaudit quippe
inuocatem: quem laudantem videt: laudantem autem
videt: quem probat amantem. Et in quo voluit
dominus boni sui amorem circa se ostendi maxime:
nisi in eo quod illi ait: Pasce oves meas. Quia et
hic sequitur. Annunciate inter gentes opera eius.
Vel potius: ut de

greco ad vbum expmā: qđ z alij latini co
dices hñt: Euangelizate in gētib⁹ opa
eius. Quibus hoc dicit: nisi euāgelistis in
ppbena. **Cantate ei z psallite ei.**
Verbo z ope laudate. Ore q̄ppe cātatur:
psalterio autē: hoc est manibus psallitur.
**Narrate omia mirabilia eius: lau
damini in noie sancto eius.** Possūt
bi duo vsus ex duobus vbis supiorib⁹ di
cti non absurde videri: vt qđ ait: **Narrate**
oia mirabilia eius: referat ad id qđ dictuz
est: **Cantate ei.** Qđ vō sequit: **Laudami** in
noie sancto ei⁹: referat ad id qđ dictuz est:
Et psallite ei. Illud scz ad vbum bonum
quod cātatur ei: z narrat oia mirabilia ei⁹.
Illud autē ad opus bonuz qđ psallit ei: ne
velit quisq; de ope bono tanq; in sua vtu
te laudari. Ideo cū dixisset: **Laudami:** qđ
vtrq; bñ opantes merito possunt: addidit
in noie sancto eius: vt qđ gloriat in dño glo
rietur. Qui q̄ nō sibi: sed ei volūt psallere:
caueāt facere iusticiā suaz coram hoibus:
vt videant ab eis: alioqñ mercedez nō ha
bebunt apud p̄rem q̄ in celis est: sed luceant
opa eorū coram hoibus: nō eo fine vt ipsi
videant ab eis: sed vt videāt bona opera
eorū: z glorificent p̄rem eorū q̄ in celis est.
Hoc est laudari in noie sancto ei⁹. Vñ z i
alio psalmo legit: **In dño laudabit anima
mea: audiant mites z iocundēt.** Quod et
hic quodāmodo sequit. **Letet cor q̄
rentium dñm.** Sic enī mites iocūdan
tur: qđ nō amaro zelo eos iam bñ operātes
emulant. **Querite dñm z confirma
mini.** Hoc enī de greco exp̄sius interpre
tatum est: q̄uis vbus minus latinū videat
tur. Vñ z alij codices habēt: confirmamī:
alij corroboramī. Et q̄ppe dicit: fortitudo
mea: z fortitudinē meam ad te custodias:
vt eum q̄rendo atq; ad eū accedendo: z il
luminemur z confortemur: ne cecitate qđ
faciendū sit: nō videamus: aut infirmitate
nō faciamus etiā qñ videm⁹. Qđ q̄ est ad
vidēdū: accedite ad eū z illuminamī: hoc
est ad faciēdum: querite dominuz z cor
roboramini: **Querite:** inquit: **faciem
ei⁹ sp.** Que est facies dñi: nisi p̄ntia dei:
Sicut facies v̄ti z facies ignis. **Victū est
enī:** sic stipulaz añ facie v̄ti: z sicut fluit ce
ra a facie ignis. Et multa talia poit scriptu
ra: nihil aliud q̄ earū rerū p̄ntiaz volēs in
telligi quarū noiat facie. Sed qđ est: **Que
rite faciem eius sp.** Scio qđ dē qz mihi adhe
rere deo bonū est. Sed si sp q̄rit: qñ inueni

tur: An sp dicit i tota vita ista q̄ b̄ viuūtē
ex qua id nos facere debere cognouimus
qñ z inuentus q̄rendus est: Jam q̄ppe illū
inuenit fides: s̄ adhuc eum q̄rit spes. **Caritas**
autē: z inuenit euz p̄ fidē: z eū q̄rit habe
re p̄ spēm. **Ubi tūc sic inueniet vt sufficiat**
nobis: z vltērius nō q̄rat. **Fisi enī eū i ista**
vita inueniret fides: non diceret: **Querite**
dñm: z cum inueneritis eū: derelinq̄t ipsius
vias suas: z vir iniquus cogitāōes suas.
**Item si fide inuētus nō adhuc esset p̄qui
rēdus: nō diceret: Si enī qđ nō videmus**
speram⁹: p̄ patiā expectamus. Et quod
**Johes ait: Scimus qz cum apparuerit: si
miles ei erim⁹: qñ videbim⁹ euz sicuti est.**
An forte etiā cū facie ad faciē viderimus
eū sicuti est: adhuc p̄quirēdus erit: **Et sine**
sine querēdus: qz sine sine amādus. **Dici
mus enī etiā p̄senti alicui: nō te q̄ro. id ē**
nō te diligo. Ac p̄ hoc qđ diligit etiā p̄ns
querit: duz caritate p̄petua ne fiat absens
optat. **Proinde que quisq; diligit: etiā cū**
eum videt sine fastidio sp vult esse p̄sentē:
hoc est sp q̄rit eum p̄ntem. Et nimirū hoc
est: **Querite facie eius sp.** **Uñ nō huius inq̄
sitioni qua significat amor sinez p̄stet inuē
tio: sed amore crescente: inquisitio crescat**
inuēti. Jam deinceps tempat se laudator
iste ardēs: z ad capacia v̄ba descendit: in
firmū amorē atq; lactentē tempalibus dei
mirabilibus nutiēs. **Admētote: in
q̄t: mirabiliū eius que fecit: pdigia
eius z iudicia oris eius.** Qui loc⁹ si
milis videt illi loco: vbi ad **Moysen que
rētem quis esset cū dixisset: Ego suz q̄ suz:**
z dices filiis isrl: Qui est misit me ad vos:
**qđ ex aliquātulacūq; p̄ticula rara mēs ca
pit.** Deinceps nomē suum cōmemorās er
ga hoies grām suā misericordiz tempauit
dicens. **Ego sum deus Abraaz z de⁹ Jsa
ac: z de⁹ Jacob: hoc mihi nomē est ineter
num.** **Ubi intelligi voluit z illos quozuz se
deū dixit viuere secū in eternuz.** Et hoc di
xit quod capi etiā a paruul possz: vt **Ego
sum q̄ sum: illi p̄captu intelligerēt qđ gran
dibus virib⁹ caritatis noscent q̄rere facies
eius semp.** Si qđ est ipse mltū est ad vos
vel videre vel q̄rere: memētote mirabiliuz
eius que fecit: prodigia eius z iudicia oris
eius. **Et q̄bus dicit. Semen Abraā
serui eius: filij Jacob electi eius.**
**Eos semen Abraam: vos filij Jacob me
mentote mirabiliū eius qđ fecit: pdigia ei⁹
z iudicia oris eius.** **Ne qđ aut vni genti b̄**

tribuere tractatum fm
intelligit magis esse
p̄mittit qđ caritas
oat cum gētib⁹ loq̄ret.
z vicit. **Ipe dñs deus
terra iudicia eius.**
ad herin libram mī
te ipe deus nō dē
An in loco deus nō dē
deus noster: in omni
omni terra ecclia eius
cia eius. **Quid ē in
annūciat vbum suū
dicia sua isrl. Nam sicut
dicia eius nō manifesta
et: qđ ad vniā gentē volū
eccliaz ad s̄mē dē: qđ v
ex ois gentib⁹: z sic in
ter: nō mltū q̄m ad p̄m
Eoz nō mltū q̄m manifesta
suz qđ nō cōsiderat
cū s̄mē manifesta eis
nō cōsiderat nō videt.
in scclia testamēti sui.
hic in eternū qđ ex
cūm d. Sed in hoc
est: nō in eternū qđ nō
stament noster: hoc
Ubi qđ mandauit
rationes. Ad ad
intelligi. Et deus
sunt ad Abraam: r
Isaac. **Et Isaac
p̄ceptum: z isrl
num. Ubi mltū
eius qđ: q̄pp̄t
s̄mē mltū cōm
aliciū nō p̄p̄t
qđ cōp̄t familiar
non in eternū sed
qđ nemanē an
hoc loco testamēti
p̄ter terrā chanaan
z stant illud qđ
Ist in testamēti
bo terra chanaan
s̄re. Quomō
verena illa bere
Et ideo vetus
num abolef. **Ubi
cūm vident aliqđ
vni b̄nt: ad ip̄a
quibet enī paucis******

tribueret israelitarum fm carnem: et non
 intelligeret magis esse semen Abrae filios
 promissionis q̄ carnis: quibus apostolus
 dicit cum genibus loqueret. Vos q̄ abrae
 semen estis: fm p̄missionē heredes. Sed q̄
 et dicit. **Ipe dñs deus nr̄: in omni
 terra iudicia eius.** Hoc dicit p̄ **Isaias**
 ad hierlm liberam infem n̄fam. Et q̄ eruit
 te ipe deus tu⁹: de⁹ vniuerse terre vocabit.
Au iudeorū deus tm̄: Absit. Ipe est dñs
 deus noster: in omni terra iudicia ei⁹: qz in
 omni terra ecclia eius: vbi p̄dicantur iudi
 cia eius. Quid q̄ ait in alio psalmo? Qui
 annūciat vbum suū Jacob: iusticias et iu
 dicia sua isrl. Non fecit sic omni genti: et iu
 dicia eius nō manifestauit eis. **Iō dictum**
 est: qz ad vnā gentē voluit intelligi p̄nētē
 eccliaz ad semē Abrae q̄ vocata est q̄dem
 ex oib⁹ gentib⁹: et sic in ea dicunt omēs gē
 tes: vt vna sit gens in adoptione vocata.
 Extra istā nulli genti manifestauit iudicia
 sua: qm̄ q̄ ea nō crediderūt: etiam si annū
 ciata sūt: manifesta eis vtiq̄ nō sunt: quia
 nisi credant nō intelligēt. **Ademor fuit**
in seculū testamenti sui. Alij codices
 hnt in eternū quod ex ambiguo greco fa
 ctum est. Sed si in hoc seculo intelligēduz
 est: nō in eternū quod nō exponēs: cui⁹ te
 stamenti memor fuerat: adiungit et dicit.
Verbi q̄ mandauit in mille gene
rationes. Ad ad huc est aliquo fine pōt
 itelligi. S; deinde dicit. **Ad dispo**
suit ad Abraam: et iuramētū sui ad
Isaac. Et statuit illud Jacob in
 p̄ceptum: et isrl in testamētum eter
 num. **Ubi nullus est ambiguitatis loc⁹.**
 αἰωπιου: quippe habz grecus q̄d nusc̄ no
 stri nisi eternū interpretati sūt. **Ulx autē aliq̄**
 alicubi αἰωπιου eternale dixerūt: nisi forte
 qz αἰωπα familiar⁹ inf̄ptat sc̄lm: αἰωπιου
 non in eternū: sed seculare interpretari velit:
 qd̄ neminē ausum fuisse cōmemini. Si autē
 hoc loco testamētū vetus intelligēdū est
 p̄pter terrā chanaan: sic enī fm̄o context⁹:
 et statuit illud ipi Jacob in p̄ceptum: et ipi
 isrl in testamētū eternū: dicēs. **Tibi da**
bo terrā chanaan funiculū hereditatis ve
stre. Quomō intelligēdū est eternū: cum
 terrena illa hereditas eterna esse nō possit:
 Et ideo vetus testamētū vocat: qz p̄ no
 uum abolef. **Abille vō generationes nec in**
eternū vident aliqd̄ significare: qz vtiq̄ si
 nem hnt: et ad ipa t̄palia nimis multe sunt.
Qualibet enī paucis annis generatio de

terminet: quam greci γέρας dicit: quam
 minūā q̄dam q̄ndeci annis terminauerit:
 ex qua hō incipit posse generare: que sunt
 iste mille generatiōes: nō solū a t̄pe Abraā
 qm̄ ei facta est ista p̄missio vsq̄ ad t̄pus no
 ui testamētū: sed ab ip̄o Adam vsq̄ ad ter
 minū seculi. Quis enī audeat dicere quin
 decim annorū milibus h̄ seculuz extēdi:
Proinde mihi videt nō hic vet⁹ testamen
tum intelligēdū: qd̄ nouo esset tollendū.
Dicit p̄ p̄phetaz: Ecce dies veniunt dicit
dñs: et confirmabo domū Jacob in testa
mentū nouū: non fm̄ testamētū qd̄ cōsti
tui patrib⁹ eorū: cū eduxi eos de terra egy
pti: sed testamētū fidei: quod laudat apo
stolus: cū Abraaz nobis p̄ponit imitādū:
et de legis opibus glorianes inde conuin
cit: q̄ Abraam etiā aī circūcisionem credi
dit deo: et reputatū est illi ad iusticiā. Beni
 qz cū dixisset: **Ademor fuit in seculū testa**
menti sui: qd̄ in eternū intelligere debem⁹
testamētū scz iustificatiōis et hereditatis
eternae: quā fidei p̄misit deus: Verbi inqt
qd̄ mandauit in mille generatiōes. Quid
 est mādauit: Quod enī ait: **Tibi dabo ter**
ram chanaan: nō mādātū est: s; p̄missum.
Mādātū est autē qd̄ facere debem⁹: p̄mis
sum quod accipe. **Mādātū q̄ fides ē: vt**
iustus ex fide viuat: et huic fidei hereditas
eterna p̄mittit. **Abille q̄ generatiōes p̄**
numeri p̄fectionē p̄ omibus intelligende
sunt: id est q̄ diu generatio generationi se
quēdo succedit: tam diu mādātū ē viuē
dū ex fide. **Ad obseruat p̄ps dei: filij pro**
missionis nascēdo veniētes: et moriēdo ab
euntes: donec omis generatio finiatur: qd̄
millenario numero significatū ē: quia p̄ de
narij numeri solidū quadratū decez deci
es: et hoc decies ad mille puenit. **Ad dis**
posuit inqt ad Abraam et iuramētū sui: ad
Isaac: et statuit illud Jacob: id est ipi Ja
cob in p̄ceptum. **Ipi sunt tres patriarche:**
quorū specialiter se dicit deū: quos et dñs
nominat in testamēto nouo: vbi dic. Adul
ti ab oriēte et occidēte veniēt: et recūbēt cū
Abraaz et Isaac et Jacob in regno celoz.
Ista est hereditas eterna. Itaz et h̄ vbi ait:
Statuit illud Jacob in p̄ceptum: mani
festauit p̄ceptuz esse fidei. Non enī p̄missū
 appellaret p̄ceptum. Si enī opus est in p̄
 cepto: merces in p̄missio: hoc est opus dei
 dñs ait: vt credatis in eum quez ille misit.
Hoc ergo verbuz qd̄ mandauit: Ademor
erit in eternū testamētū sui: hoc est verbum

fidei qđ pđicam^o: Statuit illud ipi Jacob in pceptum: et ipi isrl in testamentu eternu: id est qđ ex ipso vbo et pcepto impleto daturus esset aliqd eternu. **Dicens tibi dabo terrā chanaan: funiculus hereditatis vře.** Quō g est hoc in eternu: nisi aliqd eternu significet? Ipa eni dicta ē terra pmissionis: terra fluēs lac et mel: qđ totum significat grām in qua gustat qđ sua vis est dñs: ad quam nō oēs hoies ptinēt. Nō eni omniū est fides: ideo addidit: **Funiculum hereditatis vře.** Idem i alio psalmo semen Abrae qđ est christus intelligit loq: vbi dicit: **Funes ceciderūt mibi i pclaris: eteni hereditas mea p clara ē mibi.** Cur aut dicta est terra chanaan: interpretatio huius nomis aperit. Chanaan qđpe interpretatur **huniū.** Quod si ad illaz referat sententiā facti Noe qua eisdem chanaan dixit futurum suum fratru suorum: hinc est etiā fuit timor. **Sera^o aut nō manet in domo i eternu: filius aut manet in eternu: Iđ excluso chanaan eo: dat terra pmissionis semini Abrae.** Cōsummata eni caritas foras mittit timorem: vt filius maneat in domo in eternu: Unde dictum est: et ipi isrl in testamentu eternu. **Beinceps exequit historiā in libro sanctorum veritate notissimam.**

Alia fra
teius

Cū essent numero breui: paucissimi et incole in ea: Id est in terra chanaan. Quā ibi patres habitauerunt **Abraam Isaac et Jacob: anqđ eā accipient hereditatem: in semine suo paucissimi erāt: et incole in ea.** Nōnulli aut codices habēt non paucissimi et incole: sed paucissimos et incolas. **Ubi apparet eos qđ ista interpretati sunt grecam fuisse locutionē secutos: qđ transferri si potest in latinum: nisi cum ea absurditate: que ferri omnino nō possit.** Si enim totaz ipam locutionē transferre conemur: dicturi sumus in ea esse illos numero breui: paucissimos et incolas in ea. **Quō aut ait grec^o in ea esse illos: hoc est latine cum essent: qđ vbum nō pōt casus accusatiuus sequi: s̄ nomiatiu^o.** Quis eni dicat cuz essent paucissimos: sed cum essent paucissimi: **Cuz g essent numero breues: vel numero breui: paucissimi et incole in ea.** **Trāsierunt de gente in gentē: et de regno i populu alteru.** Repetitiō est eius qđ dixerat de gente in gentē. **Nō dimisit homini nocere eis.** Id est nō pmisit. **Breca aut locutio est: nocere illos. latia vō: nocere illis. Et corripuit p eis reges.**

Alia fra
Et pāsierūt
tad

Alia fra
et reliqđ hoiem

Nolite inqđ: tāgere christos meos: et in pphetis meis nolite malignari. Verba dixit dei corripientis vt arguentis reges: ne lederent sanctos p̄ses: cuz essent numero breues: et paucissimi atqđ incole in terra chanaan. **Que vba licet i libris eius historie non legantur: tñ intelligenda sunt vel latenter dicta: sicut deus in hoim cordibus loquit occultis et veracib^o visis: vel etiam p angelū expressa.** Nam et rex gerararū: et rex egyptiorū diuinitus admoniti sunt ne nocerēt Abrae: et rex alius ne noceret Isaac: et alij ne nocerēt Jacob: cū essent paucissimi et incole: anqđ ad incolēdā egyptū cum filijs suis transiret Jacob: qđ intelligit in eo cōmemoratiū qđ ait: **Trāsierūt de gente in gentē: de regno in populu alteru.** Sed qđ occurrebat q̄rere ante qđ transirent: et in egypto multiplicarent: quō numero breues paucissimi: et incole in aliena terra pdurare potuerūt: secutus adiunxit. **Nō pmisit homini nocere eis: et corripuit p eis reges: Nolite tangere christos meos: et in pphetis meis nolite malignari.** Potest aut merito mouere quō fuerint christi appellati ante qđ esset vnctio: ex qua hoc nomen impositū est regibus: **Quō a Saule cepit: cui David successit in regē: atqđ inde ceteri et reges iude et reges israel continuatione sacrate consuetudis vnguntur: In qua vnctione figurabat vnus verus christus: cui dictū est: Unxit te deus tuus oleo exultationis p participatiuis.** Unde ergo illi iam tñ christi appellabāt: Nam pphetas eos fuisse legim^o: **Be Abraam vtqđ qđ de illo manifeste dictus est: hoc et de illis intelligendū est.** An ideo christi: qđ etiam si latenti: iam tñ christianie Quis eni caro christi ex illis: tñ christ^o an illos: qđ et iudeis respondit dicens: **Anteqđ Abraam fieret ego sum.** Quō g hunc illi ignorarēt: aut in eū nō crederent: cuz propterea pphete dicerent: qđ licet occultius: tñ dñm pnunciabant. **Uñ apte ipse dicit: Abraam cōcupiuit videre diē meū: vidit et gauisus est.** Non eni quisqđ pter istam fidem que est in christo Iesu: siue ante eius incarnationē: siue postea reconciliatus est deo: cum sit ab aplo veracissime definitū. **Unus eni deus et vnus mediator dei et hominū: homo christus Iesus.** Beinde iam narrare incipit quō factum sit: vt transiret de gente in gentē: et de regno in populu alteru **Et vocauit: inqđ: famem sup**

terra: et omne firmamentum
cogitavit. **Quia ante
fuit veritas est Ioseph
facti ē: vt tñ dicit de
in p̄m alterū. Et nō
cunde scripturā
causa inqđ famem sup
qua psona sit: vel aliqđ
vel aliqđ sp̄s: qđ obedi
sit famē: et media cōm
ita sit in eis qđ cas
Sicut eni modus vt dicit
qđ p medicamentū: sic
dāmodo p alimentū. **Quo
famē: An locuta mala
mines hnt quidam p
los males: Nam et in
missione p ap̄dōe mal
p̄les: nō magis arant
te: vocat famē: et an
mēs: nō nō nō nō nō
p̄lāy. Et quā p̄m
quā dōce tales p̄m
lōm dōm p̄lāy. An qđ
vna: vocat famē: und
p̄t vt times dicit: vbi
lāre: appellat qđ dicit: hoc
ubere: Nam de vocat famē
qđ non sunt tanqđ sint. **Verū
Quā vocat ea qđ nō sunt
Apud dei quippe vnctio est
p̄lōne futurū: et p̄lōne
Qui fecit qđ futurū sit. **Et
nos facta est: tñ dicit: vocat
adfectū qđ iam hnt in eis
nāone d̄sp̄m. **Be
famē: itā exponit dicit: **Quo
tum panis cōmūt. **Et
est. **Corripuit eni dicit p̄m
p̄lā. **Adit ante eos vnum: **Q
Ioseph. **Quō māt: In
at Ioseph. **Tempē qđ factū
era fratru: tñ dicit nūc Ioseph
p̄m. **Imenda est g res
cessaria: quō dicit vti
minū: sicut illi male
dei. **Corripuit dicit: nā
rns que p̄m Ioseph
quō fuerit sublimat. **Quo
nūc in cōpedibus pedes ei
p̄m: anqđ aliam eius: donec
vōd eius. **Cōpedes dicit
Ioseph nō leuam^o: s̄ factū
hnt. **Alia eni p̄m**********************************

terrā: et omne firmamentus panis
 cōtrivit. **A**disit ante eos virū: in
 suū venūdat⁹ est Joseph. Per hoc
 factū ē: vt trāsiret de gēte in gēte: de regno
 in pplm alterū. Sz nō sunt negligēter pter
 eunde scripturarū sanctarū locutiōes. Uo
 cauit inqt famem sup terrā: quasi famel ali
 qua psona sit: vel aliqđ animatū corpus:
 vel aliqđ spūs: qđ obedire posset vocātū: cū
 sit fames ex inedia cōtracta perniciosā: atq;
 ita sit in eis qđ eaz patiunt: vt aliqđ morbo⁹.
 Sicut enī morbus vt esse desinat: fit plerū
 qđ p medicamentū: sic et fames sanat quo
 dāmodo p alimentū. Quid est qđ: vocauit
 famē? An forte ista mala que patiunt ho
 mines hnt quosdam ppositos suos ange
 los malos: Nam et in alio psalmo dicit im
 missione p angelos malos deū hoies affli
 xisse: non vtq; errante iudicio. Et h est for
 te: vocauit famē: id est angelū ppositūz fa
 mis: et eius rei nomie cuius est pposit⁹ ap
 pellatūz. Ex qua opinioe romani veteres
 quosdā deos tales psecrauerūt: sicut deaz
 febrem: deūmq; pallore. An qđ est credi
 bilius vocauit famem: intelligendū est: di
 xit vt fames esset: vt h sit vocare qđ appel
 lare: h appellare qđ dicere: hoc dicere qđ
 iubere: Nam ille vocauit famē qđ vocat ea
 qđ non sunt tanq; sint. Nec ibi aplūs dixit:
 Qui vocat ea qđ nō sunt vt sint: h tāq; sint.
 Apud deū quippe iam factū est qđ ei⁹ dis
 positione futurū est: qđ de illo alibi dicitur.
 Qui fecit qđ futura sunt. Et hic quando fa
 mes facta est: tūc dicta est vocata: id est vt
 adesset qđ iam fuerat in eius occulta guber
 natione disposita. Veniq; quō vocauerit
 famē: statim exposuit dicēs: Omne firmamē
 tum panis cōtrivit. Et h inusitata locutio
 est. Cōtrivit enī dixit p eo qđ est cōsum
 psit. Adisit ante eos virum: Quem virū?
 Joseph. Quō misit: In seruum venūdat⁹
 est Joseph. Nempe qñ factū est: peccatūz
 erat fratru: et tñ deus misit Joseph in egyptū.
 Intuenda est qđ res magna et perne
 cessaria: quō deus bñ vtat mal operib⁹ ho
 minū: sicut illi male qđ vtunt bonis opib⁹
 dei. Cōterit deinde narrationez cōmemo
 rans que ptulerit Joseph in hūilitate sua:
 et quō fuerit sublimatus. **H**umiliaue
 runt in cōpedibus pedes ei⁹: ferrū
 ptransiit aiām eius: donec veniret
 verbū eius. Cōpedes qđem accepisse
 Joseph nō legim⁹: h factū esse minime du
 biatū est. Aliqua enī ptermitti potuerūt

in illa historia: que tñ spūm sanctū nō late
 rent qui in his loquit psalmis. Ferrū autē
 qđ dicit ptransisse aiām eius: tribulationē
 dure necessitatis accipimus. Non enī cor
 pus: h aiām dixit. Talis enī locutio ē que
 dam in euangelio: vbi Symeon dixit ad
 Mariam: Ecce positus est h in ruinā et in
 resurrectionē multorū in israel: et in signūz
 cui contradicet: et tuam ipius aiām ptran
 siet gladius: vt reuelent ex mltis cordibus
 cogitationes. Passio quippe dñi que mltis
 ruina fuit: et in qua multorū cordiūz occul
 ta patuerūt: qñ exp̄ssum est quid de domi
 no sentiebant: et ipam eius mrem grauius
 carnali orbitate pcussam sine dubio cōtri
 stauit. In illa vō tribulatione fuit Joseph:
 donec veniret vbu⁹ eius: quo fuerat inter
 pretatus veracit⁹ somnia: vñ cōmendatus
 est regi: vt etiaz illi de somnijs ei⁹ futura p
 diceret. Sed qñ dixit: donec veniret ver
 bum eius: ne omnino ei⁹ sic intelligerem⁹:
 vt quisq; rem tantā homini tribuendā pu
 taret: cōtinuo subiecit. **E**loquūz dñi
 inflāmauit eum. Ut qđ magis de gre
 co exp̄ssum est: alij codices hnt: Eloquū
 dñi igniuit eum: vt etiaz ipse inter eos cō
 putaret: qbus dictum est: Laudamini i no
 mine sancto eius: Eloquū dñi igniuit est:
 Qd merito spūm sanctus qñ a dño missus est:
 vñ sunt illis lingue diuise velut ignis. Et
 aplūs dicit: spū seruentes a quo igne disce
 dunt: de qbus dicit. Refrigescet caritas
 multorū. Veniq; sequit. Adisit rex et sol
 uit eū: princeps populorū et dimi
 sit eum. Ipse est rex qui et pnceps populo
 rum: et soluit compeditū: dimisit inclusūz.
 Constituit eum dominum domi⁹
 sue: et principem omnis possessio
 nis sue. **E**t erudiret principes
 eius sicut semetipsuz: et senes eius
 prudentiam doceret. Breuis habet:
 et seniores eius sapientiā doceret.
 Quod omni modo ad vbu ita dici posset:
 erudiret pncipes eius sicut semetipsuz: et se
 niores ei⁹ sapiētes faceret. πρεσβυτεροι
 enī habet quos dicere solemus seniores:
 non γεραιοντες: id est seniores. σοφισται
 autē quod vno verbo latino dici non po
 test: a sapientia dictum est: que σοφισται gre
 ce dī: nō a prudētia qđ σοφισται appella
 tur. Nec hoc tñ legimus in illa sublimita
 te Joseph: sicut nec compedes in eius hu
 militate. Sed vñ de fieri posset vt vir tan
 tus vnius veri dei cultor in egypto alēdis

Exacerbauit sermones eius: Utique ptumacib' sermonibus suis conati sum' fm aliquam rectam sententiam etiam illud exponere: et h' interim occurrit: Non exacerbauit sermones eius: id est Moysen et Aaron: quia eos etiam durissimos patientissime protulerunt: donec omnia que deus in eis facere disposuerat ex ordine complerent. **Conuertit aquas eorum in sanguines: et occidit pisces eorum. Et dedit terram eorum ranas: in penetrabilibus regni ipsorum.** **Tanquam diceret.** Terram eorum conuertit in ranas. Tanta enim ranarum fuerat multitudo ut h' hyperbolen conuenienter diceretur. **Dixit et venit cynomia et cinifes in omnibus finibus eorum.** Si querit quomodo dixerit: in uerbo eius erat antequam fieret: et sine tempore ibi erat quod tempore fieret: quod per angelos et per suos suos Moysen et Aaron etiam tunc quodammodo dixit ut fieret quomodo fuerat faciendum. **Posuit pluias eorum in gradine.** Similis locutio illi est ubi ait: **Bedit terram eorum ranas: nisi quod ibi non uidebitur in ranas tota terra conuersa est: pluuia uero in gradine etiam tota potuit.** **Ignem comburentes in terra ipsorum.** Subaudi posuit. **Et percussit vineas eorum et ficulneas eorum: et contriuit omne lignum finium eorum.** Hoc in grandinibus et fluminibus factum est: unde et ignem dixit comburentem. **Dixit et venit locusta: et bruchus cuius non erat numerus.** Una plaga est locuste et bruchi: quoniam altera est pars: et alter est fetus. **Et comedit omne fenum in fra eorum: et comedit omnes fructus terre eorum.** Et fenum fructus est: sicut loquitur scriptura consueuit: que fenum appellat etiam segetes frugum. Sed ut duo diceret: duobus fortasse que dixerat numero uoluit personare: id est locuste et bruchi. Hoc autem totum pertinet ad elocutionis uarietatem medentem fastidio: non ad diuersitatem sententiarum. **Et percussit omne primogenitum in terra eorum: primitias omnis laboris eorum.** Hec plaga nouissima est excepta morte in mari rubro. Primitias uero laborum: propter primogenita pecorum dictum arbitror. Que plage cum sint decem: nec omnes commemorare sunt: nec eodem ordine quo ibi facte leguntur. Libera enim est laudatio a lege narrandi et texentis historiam. Cuius laudationis auctor et dictor cum sit per prophetam spiritus sanctus eadem uidebitur auctoritate qua per eum egit hominem qui illam scripsit historiam: et commemorat

aliquid factum quod ibi non legitur: et quod ibi legitur preterit. Adiungit autem etiam h' laudibus dei quod argento et auro ditatos israelitas eduxit de egypto: quia et ipsi tales erant: qui non dum possent contemnere laborum suorum licet temporalem: tamen debitam iustam mercedem: Non in eo quod egyptios deceperunt: a quibus sibi ut commodaret aurum argentumque petuerunt: putandus est deus homini dolosus eis qui sursum cor habent vel iubere vel si fecerit approbare. Magis enim per illa dei uerba utique ab illo quod cor eorum uidebat et cupiditates examinabat permissi sunt facere ista: quod iusti: non tamen sine aliquo profectu anime carnalis: quod et his fecerunt qui talia iure passi sunt: et quis per dolum ab iniuris hominibus: tamen quod sibi reddi debuit: abstulerunt. Sicut autem egyptiorum iniquitate: sic istorum infirmitate ad id quod opus erat illis factis figurandum et pronunciantium diuine usus est deus. **Et eduxit eos in argento et auro.** Et ista locutio scripturarum est. Pro eo quippe dictum est: in argento et auro: ac si diceret: cum argento et auro. **Et non erat in tribubus eorum infirmus.** Sed corpe: non animo. Etiam hoc magni dei beneficium fuit: ut in illa necessitate migrandi nullus esset egror. **Letata est egyptus in perfectione eorum: quia incubuit timor eorum super eos.** Timor quippe hebreorum super egyptios. Non enim timor eorum quo timebant hebrei: sed quo timebant. **Bicet aliquis.** Quod non uoluerant eos dimittere egypti: Quod tamen redituros dimiserunt: Quod tamen rediturum et redituris aurum et argentum petentibus commodauerunt: si letata est egyptus in perfectione eorum: Sed intelligendum est post illam ultimam egyptiorum mortem et tantam stragem in mari rubro tam magni presequens exercitus: egyptios timuisse residuos: ne rediret hebrei: et eorum reliquas magna facilitate cotererent. Tunc impletum est quod superius cum dixisset: **Et auxit populum suum uehementer: mor addidit: Et firmavit eum super inimicos eius.** Hanc enim sententiam uero uisiculo propositam ut explicaret quomodo id factum sit: adiunxit cetera que in hac laude narrauit: usque ad istum locum ubi ait: **Letata est egyptus in perfectione eorum: quia incubuit timor eorum super eos: uelut assignans quod proposuerat: quia firmavit populum suum super inimicos eius.** Proinde iam dicit: que iter agentibus in heremo beneficia diuina collata sunt. **Expandit nubem in protectiones eorum: et ignem**

Alia lra. t dedit terra.

Alia lra. non habet

Alia lra. no habet.

Alia lra. cum

Alia lra
non habet

vt luceret eis p noctem. Tam sunt b
manifesta: q̄ nota. **P**etierūt carnes
et venit coturnix. Nō coturnicē petue
rūt: s̄ carnes. Quia vō et coturnix caro ē:
et in isto psalmo nō loquit de amaricatione
corū: in q̄bus nō est bñplacitū deo: s̄ de fi
de electorū: qd̄ est verum semē Abrae ipsi
intelligendi sunt petisse vt veniret vñ ama
ricantiū murmur opprimeret: Jam in ver
su q̄ seq̄t. **E**t pane celi saturauit eos.
Adanna q̄dem non nominauit: s̄ nulli ob
scurum est qui illas lras legit. **B**irupit
petram et fluxerunt aque: abierūt
in sicco flumina. Et hoc factum tam ci
to intelligit q̄ legit. **H**is autē omnib⁹ bñfi
cijs suis: deus cōmendat in Abraam meri
tum fidei. Sequit̄ enim et dicit. **Q**uā
memor fuit verbi sancti sui: qd̄ ha
buit ad Abraam puerum suū. **E**t
eduxit populum suum in exultati
one: et electos suos in leticia. **Q**uā
ait populū suū: hoc repetiuit: electos suos: et
q̄ ait: in exultatione: hoc repetiuit i leticia.
Et dedit illis regiones gentiū: et
labores populorum possederunt.
Quō sunt regiones gentiū: hoc sunt labo
res populorū: et qd̄ dictum est: dedit illis:
hoc repetitum est: possederunt. Et tanq̄ q̄
reremus cui bono ista data sunt: ne hoc ip
sum putaret summū bonū: qd̄ ista felicitas
rerum temporalium populo dei data est: cō
tinuo eam ad aliud retulit: vbi summū bo
nū oportz inq̄ri. **E**t custodiāt: inq̄r:
iustificationes eius: et legem eius
requirant. **U**bi nō solum intelligendus
est dei seruos et electos filios p̄missionis:
verum et germanū semen Abrae imitātes
fidem Abrae: propterea ista bona terrena
sumere a deo: vt non in eis luxu defluant:
siue puerfa securitate torpescant: sed ideo
habeant diuina misericordia hec omia p̄
parata: in quibus querendis possent nego
ciosissimis laboribus occupari: vt ad hoc
vacent vnde bonum eternū possit acqui
ri: hoc est vt custodiant iustificationes ei⁹:
et legem eius requirant. **B**eniq̄ quoniam
semen Abrae tales hic intelligi voluit: qui
vere essent semen abrae: quales vtiq̄ nec i
illo populo defuerunt. **Q**uod etiā aposto
lus **P**aulus satis ostendit: cū dicit: Sed
non in omnibus illis beneplacitū est deo.
Si enim nō in omnibus: p̄fecto fuerunt ibi
quidam in quibus beneplacitum est deo:

non in omnibus illis p̄fecto. **Q**uia ergo ta
les psalmus iste commendat: nihil hic di
xit de iniquitatibus et irrationibus: et ama
ricatione eorū: in quibus nō est beneplaci
tum deo. **S**ed quia et iniquis non sola iu
sticia: verū etiam misericordia dei omipo
tentis et clementis apparuit. **B**e illi sequēs
loquit psalmus cum laudibus dei. **E**t ta
men vtiq̄ in vno populo fuerūt: nec istos
illi suarū iniquitatū cōtagione polluerūt.
Fluit enī dñs qui sūt eius. **E**t si in hoc se
culo non pōt ab iniustis recedere: recedat
ab iniusticia omnis qui nominat nomē do
nini. **E**t s̄ ergo tanq̄ in corpe psalmi bu
ius velut latentem quodāmodo eius ani
mam cōmendemus: hoc est in verbis qua
si exterioribus: interiorē intellectum: vide
tur mihi amoneri semen abrae: qui sūt om
nes filij p̄missionis p̄tinentes ad eternā
hereditatem testamenti eterni: vt tanq̄ ip
sam hereditatem sibi eligant deum: et cum
gratis colant: id est p̄pter ipm: non p̄pter
aliquod emolimentū mercedis extra ipm.
Et hoc faciāt laudantes: innocantes: an
nunciantes: nec in suam: sed in ei⁹ gloriā:
per fidem bene operantes: spegaudētes:
caritate feruentes. **H**oc totum sonat his
versibus.

Repetitio expositorū.

Confitemini domino et inuoca
te nomē eius: annunciate in ge
ntibus opera eius. **C**antate ei
et psallite ei: narrate omnia mirabi
lia eius: laudamini in noīe sancto
eius. **L**etetur cor querentis do
minū: querite dominū et confirma
mini: querite faciem eius semper.
Beinde ad paruulorum corda nutrienda
vt roborent̄ in fide d̄ patriarchis p̄ponit:
et illorū fidei et p̄missionis dei vt imitan
do et sperando simus semen illorū: non de
sola gente hebreorū: sed quotq̄ istā gratiā
suscipiūt in omni terra: **Q**uō totū his ver
sibus cōtinet. **A**d mentote mirabi
lia eius que fecit: prodigia ei⁹ et iu
dicia oris eius. **S**emen Abraam
serui eius: filij **J**acob electi eius.
Ipsē est dominus deus no
ster: in vniuersa terra iudicia ei
us. **A**demor fuit in seculam te
stamenti sui: verbi quod manda

Alia lra
non habet
vit in mille generacione
dicitur ad Bogam: et
fuit ad Isaac. **S**equit̄
ad in peccatis: et vñ
mentum cetera. **B**e
bo terram chanaan:
redians vestre. **E**t
oulo meo: quem admo
sent expositi. **H**ic occurrunt
uile fidei. **E**rgo vna gra
dos: et testamentum cum dei
scipso querentibus: moue
cur postat querentibus: cum
les necessitates: **E**t in ipse
die multiplicato: non de
tente ad dñe: quōd postulat
fidei: vñ in quibus fidei cetera
it: vt quicquid carnis p̄
an filio natus sunt. **E**t
ipm: non deo: p̄mittit
dicitur. **B**e et in terra chanaan
permanerunt de gente in
a de regno in populum al
Non reliquit dominum
eis: et arguit eos reges
lue in gere cōstitos meos
p̄bis meis nolite in illa
autem queris: quemodo
gente in gentem: et regno in
alterum: **A**udite: **J**ocunt̄
super terram: et omne firm
tum panis commut. **D**e
eos vtrum in seruum veni
et **J**oseph. **D**um iudice
compedens poles eius
pertransit manum eius
veniret velum eius.
um domini ignuit eum
et soluit eum: princeps
rum et dimisit eum. **E**t
eum dominum domus
apem omnis possessio
Et erudiret princeps
cut semetipsum: et semo
prudētiā doceret. **E**t
uit **I**srael in egyptum: et
accola fuit in terra chanaan.
modo pertransierunt: et gente in
a de regno in populum al
autit populum suum vel
et firmavit eum super
tis eius. **S**i autem serc: vñ
nō cum firmavit super iudice

Ipe aut cult' ei': nō est referēdus ad alia bona q̄ dat deus. Tunc enī erit gratuitus. Ad qd certamen puocans hostis ausus ē dicere deo: Nunqd Job gratis colit deū? Porro si in suum venūdat' est Ioseph: et humiliat' et exaltatus locum fecit ad temporalia bona pplo dei vt firmaret sup inimicos eius: q̄tomagis Iesus venūdatus et hūiliatus a fratribus suis fm carnē: et exaltatus in cel: locū facit ad eterna bōa populo dei triūphāu de diabolo et angel' ei'. Audi ḡ semē Abrae: nō de carne gloriās: s̄ imitans fidē. Audite fui dei et electi dei pmissionē habentes vite p̄sentis et future. Si temptationes dure sunt in hoc seculo: Ioseph in carcere: Iesum in cruce cogitate. Si rerū tpalum p̄spertitas adiacet: non ppter ipam deo: s̄ ipa vtimini ppter deuz. Nec eū existimetis ppter vite hui' necessaria coli a cultoribus suis: que donat et blasphematoribus suis: sed q̄rite p̄mum regnū dei et iusticiā eius: et hec omnia apponētur vobis.

Explicit Tractatus de ps. CIII.
Incipit Tractatus de ps. CV.

Psalms centesimus quintus: etia ipse p̄notat Allā: Et hoc dupliciter. S̄ qdā dicūt vnū allā p̄tinere ad finem psalmi superioris: alterū ad huius p̄ncipiū. Et hoc asserūt q̄ oēs alleluatici psalmi habeāt in fine allā: nō omēs in capite. Cū q̄cunq; psalmus nō h̄z in fine allā: nec in capite volūt eum habere. Quatez in eius capite videt' esse: ad finem superioris p̄tinere. Sed nos quousq; nobis aliq̄bus certis documentis id verū esse psuadeāt: multoz consuetudinē sequimur. Qui vbi cūq; legunt allā: eidē psalmo attribuunt: i cui' hoc capite inueniūt. Paucissimi enī codices sunt: qd̄ qdem in nullo grecorum reperi quos inspicere potui q̄ habeāt allā in fine: p̄ter centesimi et quinquagesimi psalmi cōterionē: post quē iā nullus est: q̄ ad eū dē canonē p̄tinet. S̄ neq; hoc posset prescribere cōsuetudini: etiā si oēs codices id haberēt. Fieri enī potuit: vt aliqua ratioe laudationis dei totus psalmoz liber qui libris quinq; cōstare p̄hibet: H̄z vbi scriptū est: Fiat fiat: ibi fines librozū eē dicūt: post omia que cantata sunt: vltio allā clauderet. Nec ppter finē ceterimi et quinquagesimi psalmi necesse esse video vt omēs alleluatici in fine habeāt allā. Cū enī in capite psalmi geminat' allā: cur dñs aliq̄ sel:

aliq̄ bis dicat amen: et eo mō nō possit aliq̄n semel: aliq̄n bis dici allā: nescio: preferim qz post numeri notā quo psalm' inscribitur quotus sit: velut iste ceterimus quint' vtrūq; allā positum est. Debuit aut vnus poni an ipm numerū si ad finem p̄tinet superioris: et post numerū psalmi scribi alterum allā: qd̄ ad psalmū ipsius numeri p̄tinet. S̄ fortasse et ut impita p̄ualuit p̄suetudo: et aliqd̄ afferri pōt qd̄ adhuc ignoramus: vnde nos magis docere debeat iudicium veritatis: q̄ p̄iudiciuz p̄suetudinis. Hūc tñ añq; hoc p̄discam': vbi cūq; post numerū psalmi: siue sel: siue bis p̄scriptū inuenimus allā: fm celeberrimā ecclie p̄suetudinem ei psalmo tribuim': q̄ eodē numero p̄notat: cōfidentes nos arcana oim titulorum q̄ sunt in psalmis et ordines eozū dē psalmozū: et magna esse credere: et nondūz sicut volumus penetrare potuisse. Video aut istos duos ceterimū q̄rtum et ceterimū q̄ntum ita inf se p̄iunctos: vt in vno eozū q̄ p̄cedit cōmendet p̄pls dei in electis eius: de q̄bus nulla q̄rela sit: quos ego arbitror ibi fuisse: in q̄bus bñplacitum est deo: in isto aut q̄ sequit' eos cōmemoratos q̄ in eodem p̄plo amaricauerūt: nec tñ etiam ipis dei misericordiam defuisse. Sicunt aut ista ex eozū p̄sona qui veniā p̄uersi p̄cant: et exempla cōmemorant illozū in q̄s etiā pctōres diues apparuit misericordia dei. Incipit ḡ etiā iste psalmus sicut ille.

Expositio psalmi.

Confitemini dño. Sed ibi seq̄tur: Et inuocate nomen eius: hic autem, Qm̄ bonus: qm̄ in seculū misericordia eius. Quapropter pōt b̄ qdem intelligi etiā confessio peccatorum. H̄z et post paucos vsus sequit': Peccauimus cū p̄ribus n̄ris: iniuste egim': iniquitatem fecim'. S̄ in eo qd̄ dicit: Qm̄ bon': qm̄ in seculū misericordia ei': laus vtiq; dei est: atq; in eius laude cōfessio: q̄q; etiā cū sua quisq; p̄fiteat peccata: cū dei laude cōfiteri debet: nec alit' pia est cōfessio pctōz: nisi si desperās: et poscēs misericordiaz dei. H̄bet ḡ eius laudē: siue etiā in v̄bis cū eū bonuz et misericordē dicit: siue in solo affectu euz b̄ credit. H̄z et ille publicanus cuius sola illa verba commemorata sunt: Bomine p̄piti' esto mihi peccatori: et si nō dixit: quoniam bon' et misericors es: vt aliqd̄ h̄mōi: non tamen illud diceret: nisi hoc crederet

qm̄ cum ipse dicit: que sine
pōt. P̄notat' est lūc de
vno sit cōfessio peccatorū
multo crebrius in scripturis
om: Nulla est aut peccatorū
vnde: vbi nō laudat' deū
etiam de anḡ fr̄mōe. A
dicit: cū dicit: q̄q; p̄
vni v̄bi p̄notat' qd̄ dicit
s̄ interpretat' secula. S̄
qm̄ in seculū misericordia
ei' p̄: qd̄ p̄notat' in
p̄notat' illa misericordia
mo sine deo dicit: esse p̄
mus in et̄m. S̄ aut illa
sine cōfiteat: vt rel' p̄notat'
ad illa etiam libet: melius
et v̄bi in dē seculū quo n
s̄ q̄q; misericordia p̄notat'. P̄
de q̄ dicit: misericordia dei
nō dicit' et anḡ q' aliquā mō
de misericordia dei nō q̄ et illa
nō libet: sed vt ete alit' em
et: q̄q; ita etiam p̄notat' ut illa
codicē h̄z illa etiam v̄bi dicit'
b̄mōe quōlibet excepisse de
in quodam cōp̄tōe legim'
m̄gan' et cū tractat' p̄notat'
interalle b̄re: aliquā p̄notat'
dicit: quod dicit' m̄ h̄mōi
nō meruit. S̄ de hac ete et
etocio dicit' etiam qd̄ ad
num attinet: h̄mōe v̄bi dicit'
sufficere. Quis loquit' p̄
dñi: Implem' cōfessionē et
operū: q̄ misericordia ei' cōfiteat'
loquit' p̄notat' dicit: Qm̄
omēs laudes eius. S̄ dicit'
qd̄ supra dicitur: ete ete
s̄ plena: Qm̄ audite facite
et: Ad eū q̄m̄ sufficit audite
nes laudes ei'. Audite facite
faciat vt audiat: ostendit m̄
p̄notat' om̄ et laudes ei': vt p̄
enib'. Sed q̄p̄tōe dicit: Qm̄
Beati qui cōfiteant' m̄
aut iusticiam in omni tpe.
laudes ei': que m̄ h̄mōi q̄q; e
p̄notat'. Be' est enī: in v̄bis q̄
Et dicit' est semit' Abrae:
v̄bi dicit' et: Qm̄ iusticiam' et
m̄ bona in et' laudem et v̄bi
qm̄ duob' verbis est cāsa
qm̄ dicit' duos sequitur v̄bi